BREDE RAAD 010

ADVIES
De LAT is de start!

Werken aan de inclusie van Rotterdammers
met een beperking en chronische ziekte

Colofon

Dit advies is opgesteld door het adviesteam VN-verdrag van de Brede Raad 010:

Albert Groot Roessink
Arja den Ouden
Cock van Bavel
Jeroen vd Sluijs
John Stoop
Gerda Huijssen (ondersteuning)

Contact
Brede Raad 010
010-2680611
info@brederaad-010.nl

Voorwoord

Vanaf 2016 heeft het adviesteam VN-verdrag van de Brede Raad 010 samen met de projectgroep Rotterdam Onbeperkt van de gemeente Rotterdam gewerkt aan de Lokale Agenda Toegankelijkheid. We hebben de prioriteiten voor deze agenda samen met ervaringsdeskundigen vastgesteld tijdens de werkconferentie “Onbeperkt in Rotterdam” in 2017. De prioriteiten staan uitgewerkt in het magazine “Op weg naar een onbeperkt Rotterdam” van de Brede Raad 010. Zij vormden voor de gemeente de basis om met de projectgroep te onderzoeken welke rol inclusie en toegankelijkheid voor mensen met een beperking of chronische ziekte innemen binnen het beleid van de verschillende afdelingen van de gemeente Rotterdam en waar in de toekomst nog aan gewerkt moet worden.

Tijdens twee bijeenkomsten(najaar 2019) in de stad met ervaringsdeskundige Rotterdammers, hebben de Brede Raad 010 en de gemeente Rotterdam een eerste samenvatting van de Lokale Agenda Toegankelijkheid (LAT) voorgelegd. De reacties op deze LAT zijn verwerkt tot dit advies aan de gemeente Rotterdam.

Inhoud

1.	Algemeen	5
2.	Toegankelijkheid is de rode draad	5
3.	Opgroeien	6
4.	Openbare buitenruimte	7
5.	Sport en cultuur	8
6.	Wonen	9
7.	Zorg, welzijn en ondersteuning	10
8.	Vervoer en persoonlijke mobiliteit	10
9.	Werk, arbeidsmarkt en participatie	11
10.	Dienstverlening	12
11.	Adviezen op een rij	13

Lokale Agenda Toegankelijkheid

1. Algemeen

Over het algemeen genomen zijn Rotterdammers tevreden over de aanzet van de gemeente Rotterdam tot de LAT. De manier waarop de projectgroep Rotterdam Onbeperkt binnen de gemeentelijke organisatie heeft gewerkt en ambtenaren heeft betrokken, geïnformeerd en getraind is een goed begin. De Brede Raad 010 is van mening dat de LAT een goede start is om te werken aan de inclusie van mensen met een beperking of chronische ziekte. We zijn ons ervan bewust dat de gemeente zich bevindt in de startfase en dat er nog veel moet gebeuren om de effecten van de LAT te ervaren in de dagelijkse uitvoering van de gemeentelijke werkzaamheden. We blijven dan ook graag op de hoogte van de plannen van de gemeente Rotterdam om te werken aan het verbeteren van de inclusie van mensen met een beperking of chronische ziekte, aan de realisatie van inclusief beleid en de uitvoering van het VN-verdrag Handicap.

De Brede Raad 010 adviseert de gemeente Rotterdam:

1. De LAT te verankeren in de dagelijkse werkzaamheden van de gemeentelijke diensten.
2. Te blijven werken aan het verbeteren van de inclusie van mensen met een beperking of chronische ziekte.
3. Bij de uitvoering van de LAT de gebiedscommissies een rol te geven. Zoals bijvoorbeeld de Gebiedscommissie Centrum heeft gedaan, die een toegankelijkheidscommissie heeft ingesteld.

2. Toegankelijkheid is de rode draad, maar om écht mee te kunnen doen is meer nodig

Voor wat betreft de fysieke toegankelijkheid, is het nodig dat er toegankelijke gebouwen zijn, de gemeentelijke loketten toegankelijk zijn, er aanpasbaar wordt gebouwd en de buitenruimte toegankelijk is.

Wat er nodig is voor mensen met een beperking en chronische ziekte om mee te kunnen doen in de samenleving gaat over een goede bejegening, toegankelijkheid van informatie en heldere (ook digitale) communicatie.
Wat er nodig is voor mensen met een beperking en chronische ziekte hebben we in 2016 samengevat in vier punten. Deze gelden in 2019 nog steeds:

ONBEPERKTE INFORMATIE
Vrij kunnen beschikken over goede informatie is een eerste vereiste om mee te kunnen doen. Ook als je een licht verstandelijke beperking hebt, doof of blind bent of de computer niet met je handen kunt bedienen. Begrijpelijke informatie, die ook digitaal voor iedereen toegankelijk is. Daarbij hoort ook kunnen reageren en communiceren.

ONBEPERKT WONEN IN ROTTERDAM
Zelfstandig wonen en deel uitmaken van de samenleving, zelf kunnen kiezen waar je woont en met wie, toegang hebben tot ondersteuning die nodig is bij wonen en gebruik kunnen maken van diensten en faciliteiten die voor iedereen bedoeld zijn.

ONBEPERKT NAAR SCHOOL, WERKEN EN RECREËREN IN ROTTERDAM
Je ontwikkelen op een school- of onderwijsinstelling in de buurt, die iedereen welkom heet en die is toegerust en zorg draagt voor zowel kwalitatief goed onderwijs als de sociale ontwikkeling van mensen met een beperking. Passend bij wat de leerlingen nodig hebben, vanuit het perspectief van de leerlingen zélf.
Eerlijke kansen op werk voor iedereen. Een baan die past bij je opleiding, niveau, mogelijkheden en fysieke energie. Werkgevers en opdrachtgevers die flexibel en inventief genoeg zijn om een open werkomgeving voor iedereen mogelijk te maken.
Een dagje Rotterdam, naar een festival, of spontaan een avondje uit in het gezelschap van je eigen keuze. Dat moet vanzelfsprekend worden. Dit vereist voornamelijk een goede fysieke toegankelijkheid en de juiste attitude.

ONBEPERKT IN ROTTERDAM
Kunnen gaan en staan waar je wilt, ook als je moeilijk of niet kunt staan, zien of horen. De stad houdt rekening met jouw mobiliteitsbehoefte en toegankelijkheid is voor iedereen standaard.
Gewoon meedoen. Niet je beperking staat centraal, maar wie je bent.

De Brede Raad 010 adviseert de gemeente Rotterdam de visie te onderschrijven en uit te dragen dat mensen met een beperking erbij horen in de samenleving en dat de gemeente Rotterdam zich zal inzetten om obstakels en belemmeringen weg te nemen en daarmee de inclusie te bevorderen.

Los van de toegankelijkheid, heeft de Brede Raad 010 ervaringen van Rotterdammers verwerkt op de volgende thema's van de LAT. De adviezen van de Brede Raad 010 zijn gebaseerd op de ervaringen van Rotterdammers en komen overeen met het VN Verdrag inzake de rechten van mensen met een beperking. Op alle thema's die worden aangekaart, heeft het VN Verdrag betrekking.

3. Opgroeien

De Brede Raad 010 is van mening dat dat een samenleving waar iedereen bij hoort start met samen opgroeien. Inclusief onderwijs is daarmee een voorwaarde voor een inclusieve samenleving. Het lukt nog niet om kinderen met een beperking op te nemen in het regulier

onderwijs. Zo lijken bijvoorbeeld de klassen te groot om iedere leerling de aandacht en begeleiding te geven die nodig is.

De Brede Raad 010 adviseert de gemeente Rotterdam te werken aan inclusief onderwijs door onderzoek te doen naar de belemmeringen binnen het reguliere onderwijs om ook kinderen met een beperking een plek te geven.

4. Openbare buitenruimte

Een belangrijke voorwaarde om mee te kunnen doen, is dat je zelfstandig kunt gaan en staan. De inrichting van de buitenruimte moet je hierin zo weinig mogelijk beperken.

Bij het (opnieuw) inrichten van de buitenruimte worden de ervaringsdeskundigen van 010Toegankelijk betrokken. Maar nog steeds vormen de plaatsing van het straatmeubilair, fout geparkeerde fietsen, (Felix) scooters, steps enz, en de plaatsing van terrassen en parkeer obstakels een belemmering voor mensen met een beperking in de buitenruimte. Deze problemen doen zich voor in heel Rotterdam, maar vooral in het centrum zijn er door de drukte specifieke aanpassingen nodig. Zo zijn de afritten te smal. Deze worden door veel mensen gebruikt: toeristen met rolkoffers, mensen met kinderwagens, mensen met de fiets aan de hand, scootmobielers en rolstoelgebruikers waardoor men vaak in de rij moet staan om over te kunnen steken.

Daarnaast zou het goed zijn als mensen deze obstakels in de buitenruimte melden, hiervoor is de app “Buiten Beter”. Weinig mensen zijn op de hoogte van deze app, deze zou beter onder de aandacht moeten worden gebracht en moet goed bruikbaar zijn voor mensen met een beperking.

De rateltikkers bij de stoplichten werken niet structureel op dezelfde wijze. Dit is verwarrend en gevaarlijk voor mensen met een visuele beperking. Bij het ene stoplicht tikt de rateltikker constant en bij de andere tikt hij alleen bij aanraking van de knop. Daarnaast hebben doof-blinden niets aan alleen een hoorbare tikker.

Met betrekking tot de openbare buitenruimte adviseert de Brede Raad 010 de gemeente Rotterdam:

- er zorg voor te dragen dat er bij de inrichting van de buitenruimte aandacht is voor mensen met een beperking en dat er op wordt toegezien dat obstakels in de buitenruimten geen belemmering vormen voor mensen met een beperking.
- de plus richtlijnen die voor Rotterdam centrum zijn opgesteld door de Woon Advies Commissie te gebruiken bij de inrichting van de buitenruimte, zodat inwoners, bezoekers en toeristen geen belemmeringen ervaren in de buitenruimte. En deze richtlijnen regelmatig met ervaringsdeskundigen te evalueren en bij te stellen.
- meer aandacht te besteden aan de “**buiten beter app**” en ervoor te zorgen dat deze goed bruikbaar is voor mensen met een beperking. Maak een filmpje (begeleid door een gebarentolk) met uitleg hoe men de app kan gebruiken.
- de rateltikkers bij stoplichten overal in de stad hetzelfde te laten werken en een trilfunctie te installeren voor mensen die doof en blind zijn.

5. Sport en cultuur

De basisvoorwaarde om deel te kunnen nemen aan sport en cultuur is dat je er kunt komen. Mensen die afhankelijk zijn van het doelgroepenvervoer kunnen er niet van op aan dat zij op tijd komen, sterker nog: we hebben ervaringen van mensen die niet meer kunnen deelnemen aan een sport, omdat zij iedere keer te laat komen. Door dit soort ervaringen ziet men bij voorbaat al af van deelname aan het sport en cultuur aanbod in de stad.

In de LAT, maar ook in de voorjaarsnota 2019 Sport en Cultuur geeft de gemeente Rotterdam aan te werken aan toegankelijke sportvoorzieningen. Het is voor mensen met een beperking of chronische ziekte niet duidelijk welke locatie wel of niet én in welke mate toegankelijk is. Informatie hierover kunnen zij niet vinden. In het advies Inclusief Sporten (2018) adviseert de Brede Raad 010 om informatie over het aanbod en de toegankelijkheid van de sportlocaties beschikbaar te maken. Wat voor de sportlocaties geldt, geldt ook voor de locaties van het culturele aanbod.

In hetzelfde advies benoemt de Brede Raad 010 dat de financiële toegankelijkheid van het sportaanbod beter moet. Over het algemeen hebben mensen met een beperking of chronische ziekte minder financiële middelen dan mensen zonder een beperking. 24,6 procent van de mensen met een beperking of chronische ziekte leeft in armoede (Schaduwrapportage Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap in Nederland, dec 2019). Zij hebben vaak minder inkomsten en door hun beperking meer uitgaven. Daarbij hebben zij soms ook begeleiding nodig waardoor een activiteit dubbel zoveel geld kost. Voor een inclusief aanbod van sport en cultuur zal de gemeente Rotterdam de financiële toegankelijkheid voor mensen met een beperking moeten verbeteren.

Om te kunnen sporten is er een specifiek sportaanbod voor mensen met een beperking of chronische ziekte. Hiervoor moeten mensen vaak verder reizen en komt men dus in de problemen door de beperkingen in het (doelgroepen)vervoer. Voor échte inclusie van mensen met een beperking of chronische ziekte moet er naast een specifiek aanbod ook in het reguliere aanbod sprake zijn van toegankelijkheid. Om hiervan gebruik te kunnen maken hebben mensen met een beperking vaak begeleiding nodig.

Tijdens de bijeenkomst in 2017 gaven Rotterdammers aan dat de horeca in Rotterdam niet goed toegankelijk is voor mensen met een beperking of chronische ziekte en dat er weinig betrouwbare informatie is over de mate van toegankelijkheid waardoor mensen, om teleurstelling aan de deur te voorkomen, bij voorbaat al afhanken.

Mensen met een beperking of chronische ziekte hebben vaak begeleiding nodig bij deelname aan het sport- en cultuur aanbod, maar niet iedereen heeft beschikbare begeleiders in het netwerk.

Met betrekking tot sport en cultuur adviseert De Brede Raad 010 de gemeente Rotterdam:

- speciale ritten te organiseren voor deelname aan sport en cultuur, zodat mensen er op kunnen rekenen dat ze op tijd aanwezig kunnen zijn.
- met ervaringsdeskundigen in gesprek te gaan om te kijken welke mogelijkheden er zijn om mensen met een te kleine beurs toch deel te laten nemen aan sport en cultuur.
- sporten in een reguliere sportschool beschikbaar te maken door ervoor te zorgen dat begeleiders van mensen met een beperking niet hoeven te betalen voor een abonnement.
- eisen te stellen aan de toegankelijkheid bij het verstrekken van vergunningen aan de horeca.
- ervoor te zorgen dat er betrouwbare informatie over de toegankelijkheid van de Rotterdamse horeca beschikbaar is. Daarvoor kan de reeds bestaande app Ongehinderd gebruikt worden.
- te zorgen voor goede informatie over de toegankelijkheid van het culturele aanbod en sportlocaties en hiervoor de reeds bestaande app "Ongehinderd" te gebruiken. Het is vervolgens belangrijk deze informatie ook onder de aandacht van Rotterdammers te brengen.
- een vrijwilligerspool van buddy's op te stellen die kosteloos mee kunnen met mensen met een beperking naar sport of cultuur

6. Wonen

In de LAT geeft de gemeente aan dat er inzet wordt gepleegd op meer aanbod van goede toegankelijke, zorggeschikte, zelfstandige woningen in alle prijssegmenten, woonruimte bemiddeling en huurprijsbeleid. Deze inzet sluit aan op wat Rotterdammers met een beperking aangeven dat nodig is op het gebied van wonen. Zij geven aan dat er behoefte is aan aanpasbare/levensbestendige, betaalbare woningen, waar een verhuismanager (niet een senioren makelaar) met je mee kan kijken naar wat voor jou geschikt is en aanbod weet te vinden. Daarbij geven zij aan dat de gemeente Rotterdam in gesprek zou moeten gaan met mensen die in hun ééntje in een groot aangepast huis wonen om te kijken welke mogelijkheden misschien meer geschikt zijn, zodat er meer woningen beschikbaar zijn voor gezinnen met mensen met een beperking. Verder kondigt de LAT een plan aan voor betere scootmobielstallingen. Niet iedereen die een scootmobiel nodig heeft beschikt ook over de ruimte om deze (veilig) te stallen.

Op het gebied van wonen adviseert de Brede Raad 010 de gemeente Rotterdam:

- een verhuismanager in te stellen voor mensen met een beperking, iemand die hen adviseert en begeleidt naar een voor hen ideale woonsituatie.
- te zorgen voor deelscootmobielen voor de mensen die de ruimte niet hebben en waar een scootmobiel i.v.m. de veiligheid niet gestald kunnen worden.

7. Zorg, welzijn en ondersteuning

Mensen met een beperking of chronische ziekte geven aan dat de samenwerking tussen de verschillende zorg/welzijnsaanbieders slecht verloopt. Hierdoor worden mensen met een beperking van het kastje naar de muur gestuurd, wachten zij vaak veel te lang op de nodige hulp of geven het op en lopen hierdoor gezondheidsrisico's.

In de LAT omschrijft de gemeente Rotterdam dat er wordt gewerkt aan het verbeteren van de toegankelijkheid van Huizen van de wijk. Zorg er hierbij ook voor dat alle Rotterdammers gebruik kunnen maken van het toilet.

Voor de zorg, welzijn en ondersteuning adviseert de Brede Raad 010 de gemeente Rotterdam:

- de samenwerking te verbeteren tussen de verschillende instanties die betrokken zijn bij het realiseren van hulp, zorg en ondersteuning.
- zorgarrangeurs aan te stellen die samen met de klant passende hulp organiseert.
- de toiletten in de Huizen van de wijk toegankelijk te maken voor iedereen.

8. Vervoer en persoonlijke mobiliteit

Doelgroepenvervoer:

Rotterdammers met een beperking of chronische ziekte zijn voor het doelgroepenvervoer aangewezen op Trevvel. Tijdens de bespreking hiervan zijn veel klachten genoemd. Het gaat hierbij vooral over de slechte manier waarop Trevvel reageert op klachten van klanten en de manier waarop zij hij dienstverlening hierop aanpast. Daarbij benoemen wij dat dit gaat over de mensen die klagen. Er is namelijk ook een grote groep klanten die niet durft te klagen omdat zij afhankelijk zijn van de vervoerder en bang zijn voor de gevolgen voor de dienstverlening na het indienen van een klacht.

De Brede Raad 010 adviseert de gemeente Rotterdam:

- zelf de regie te voeren over de kwaliteit van het doelgroepenvervoer. Sta er voor garant dat de klant van Trevvel bij de gemeente klachten kan indienen over Trevvel, zonder daarbij het klantnummer te hoeven noemen. En werk actief aan verbetering, desnoods met een nieuwe aanbieder.
- speciale ritten te organiseren voor deelname aan sport en cultuur, zodat mensen er op kunnen rekenen dat ze op tijd aanwezig kunnen zijn.

De Brede Raad 010 werkt aan een zelfstandig advies over de ervaringen van Rotterdammers met Trevvel. Dit advies zal begin 2020 gereed zijn.

Openbaar vervoer:

Als meer mensen gebruik kunnen maken van het OV zijn ze minder afhankelijk van het doelgroepenvervoer en bevordert dit de inclusie.

De Brede Raad 010 adviseert de gemeente Rotterdam:

- bij de metro, net als bij de trams, een teken op het perron aan te geven, waar je met je hulpmiddel kunt instappen.
- bij de tramhalte (daar waar veel trams stoppen) om te roepen welk nummer tram er stopt. Dit bevordert de inclusie van mensen met een visuele beperking.
- zorg te dragen voor een betere bejegening van mensen met een beperking door het personeel van de RET.

9. Werk, arbeidsmarkt en participatie

Financiële onafhankelijkheid vormt een belangrijke voorwaarde om mee te kunnen doen in de samenleving. Voor veel mensen met een beperking of chronische ziekte lijkt dit echter onbereikbaar. Zij hebben minder kansen op de arbeidsmarkt en alle inspanningen die de laatste jaren geleverd worden lijken voor mensen met een beperking of chronische ziekte niet het gewenste resultaat op te leveren: gelijke kansen op de arbeidsmarkt en daarmee meer kans op financiële onafhankelijkheid door middel van een inkomen uit arbeid.

De Brede Raad 010 heeft een aantal adviezen uitgebracht op het gebied van werk, arbeidsmarkt en participatie. Wij raden u aan deze adviezen mee te nemen bij dit thema. Tijdens de bijeenkomst zijn in bevestiging hierop de volgende punten/adviezen genoemd:

De Brede Raad 010 adviseert de gemeente Rotterdam het standpunt in te nemen dat zij alle inspanningen zal leveren om de kansen van Rotterdammers met een beperking of chronische ziekte te verbeteren door onder andere:

- Werkgevers te informeren en te adviseren over mensen met een beperking en arbeid, de mogelijkheden en de wet en regelgeving.
- Toe te werken naar financiële onafhankelijkheid van mensen met een beperking of chronische ziekte.
- Ook de mensen met een beperking of chronische ziekte die wel zelfstandig het minimumloon kunnen verdienen, maar door hun beperking of ziekte minder kansen hebben op de arbeidsmarkt te ondersteunen bij het vinden van een baan.

10. Dienstverlening

In het eerste BR010 advies “Doorontwikkeling sociaal domein” uit 2016 zeggen we het al: *Informatie over het aanbod van hulp moet toegankelijk zijn voor iedereen, dus ook voor bijvoorbeeld mensen met een auditieve beperking of een verstandelijke beperking.*

In de communicatie van de gemeente naar de Rotterdammer wordt nog te weinig rekening gehouden met mensen met een beperking of chronische ziekte. Vaak vinden ze de informatie te ingewikkeld en lopen ze daardoor eerder vast. Veel mensen met een auditieve beperking hebben een andere taalbeleving waardoor ze de teksten op rotterdam.nl niet goed begrijpen. Voor hen zou het een uitkomst zijn als ze konden beeldbellen met 14010, waar dan ook iemand gebarentaal zou moeten kunnen. Dit maakt hun zelfredzaamheid veel groter.

Verder geven mensen met een beperking of chronische ziekte aan het verwarrend te vinden dat je formulieren digitaal kunt invullen, maar dan niet digitaal kan ondertekenen. Dan moet je alsnog printen, tekenen, opnieuw inscannen en dan opsturen via de mail. Het zou al veel schelen als dit erbij vermeld zou zijn.

De ervaring is dat de gemeentelijke loketten niet voldoende toegankelijk zijn voor mensen met een beperking of chronische ziekte. Zo moet men zich aanmelden bij Logis P zuilen. Deze zijn niet toegankelijk voor mensen met een visuele beperking en te hoog voor rolstoelgebruikers. Hierdoor is men afhankelijk van de gastvrouw/heer. De benadering van gastvrouwen/heren is soms slecht. Tegen een ervaringsdeskundige is gezegd: “Had u maar een begeleider mee moeten nemen. Ik ga u niet begeleiden.” Een ander voorbeeld is van een dame die aan een lage balie werd geholpen maar alsnog naar een hoge balie moest voor het apparaat waarmee een handtekening gezet moest worden en het pinautomaat, beide kon ze nauwelijks bedienen.

De Brede Raad 010 adviseert de gemeente Rotterdam:

- de digitale communicatie en de toegankelijkheid voor doven en slechthorenden te verbeteren.
- de toegankelijkheid van de gemeentelijke loketten te verbeteren. Mensen met een beperking of chronische ziekte moeten bij de gemeente zelfstandig hun zaken kunnen regelen. Ga hiervoor in gesprek met ervaringsdeskundigen.

Adviezen op een rij:

1. De Brede Raad 010 adviseert de gemeente Rotterdam:

- De LAT te verankeren in de dagelijkse werkzaamheden van de gemeentelijke diensten.
- Te blijven werken aan het verbeteren van de inclusie van mensen met een beperking of chronische ziekte.
- Bij de uitvoering van de LAT de gebiedscommissies een rol te geven. Zoals bijvoorbeeld de Gebiedscommissie Centrum heeft gedaan, die een toegankelijkheidscommissie heeft ingesteld.

2. De Brede Raad 010 adviseert de gemeente Rotterdam de visie te onderschrijven en uit te dragen dat mensen met een beperking erbij horen in de samenleving en dat de gemeente Rotterdam zich zal inzetten om obstakels en belemmeringen weg te nemen en daarmee de inclusie te bevorderen.

3. De Brede Raad 010 adviseert de gemeente Rotterdam te werken aan inclusief onderwijs door onderzoek te doen naar de belemmeringen binnen het reguliere onderwijs om ook kinderen met een beperking een plek te geven.

4. Met betrekking tot de openbare buitenruimte adviseerde de Brede Raad 010 de gemeente Rotterdam:

- er zorg voor te dragen dat er bij de inrichting van de buitenruimte aandacht is voor mensen met een beperking en dat op wordt toegezien dat obstakels in de buitenruimten geen belemmering vormen voor mensen met een beperking.
- de plus richtlijnen die voor Rotterdam centrum zijn opgesteld door de Woon Advies Commissie te gebruiken bij de inrichting van de buitenruimte, zodat inwoners, bezoekers en toeristen geen belemmeringen ervaren in de buitenruimte. En deze richtlijnen regelmatig met ervaringsdeskundigen te evalueren en bij te stellen.
- meer aandacht te besteden aan de “buiten beter app” en ervoor te zorgen dat deze goed bruikbaar is voor mensen met een beperking. Maak een filmpje (begeleid door een gebarentolk) met uitleg hoe men de app kan gebruiken.
- de rateltikkers bij stoplichten overal in de stad hetzelfde te laten werken en een trilfunctie te installeren voor mensen die doof en blind zijn.

5. Met betrekking tot sport en cultuur adviseert De Brede Raad 010 de gemeente Rotterdam:

- speciale ritten te organiseren voor deelname aan sport en cultuur, zodat mensen er op kunnen rekenen dat ze op tijd aanwezig kunnen zijn.
- met ervaringsdeskundigen in gesprek te gaan om mogelijke oplossingen te bedenken om de financiële belemmeringen tot deelname aan sport en cultuur te overbruggen.
- sporten in een reguliere sportschool beschikbaar te maken door ervoor te zorgen dat begeleiders van mensen met een beperking niet hoeven te betalen voor een abonnement.
- eisen te stellen aan de toegankelijkheid bij het verstrekken van vergunningen aan de horeca.
- ervoor te zorgen dat er betrouwbare informatie over de toegankelijkheid van de Rotterdamse horeca beschikbaar is. Daarvoor kan de reeds bestaande app Ongehinderd gebruikt worden.
- te zorgen voor goede informatie over de toegankelijkheid van het culturele aanbod en sportlocaties en hiervoor de reeds bestaande app Ongehinderd te gebruiken. Het is vervolgens belangrijk deze informatie ook onder de aandacht van Rotterdammers te brengen.
- een vrijwilligerspool van buddy's op te richten die kosteloos mee kunnen met mensen met een beperking naar sport of cultuur.

6. Op het gebied van wonen adviseert de Brede Raad 010 de gemeente Rotterdam:

- een verhuismanager aan te stellen voor mensen met een beperking, iemand die hen adviseert en begeleidt naar een voor hen ideale woonsituatie.
- te zorgen voor deelscootmobielen, voor de mensen die de ruimte niet hebben en waar een scootmobiel i.v.m. de veiligheid niet gestald kunnen worden.

7. Voor de zorg, welzijn en ondersteuning adviseerd de Brede Raad 010 de gemeente Rotterdam:

- de samenwerking te verbeteren tussen de verschillende instanties die betrokken zijn bij het realiseren van hulp, zorg en ondersteuning.
- zorgarrangeurs in te stellen die samen met de klant passende hulp organiseert.
- de toiletten in de huizen van de wijk toegankelijk te maken voor iedereen.

8. De Brede Raad 010 adviseert de gemeente Rotterdam:

- zelf de regie te voeren over de kwaliteit van het doelgroepenvervoer. Sta er voor garant dat de klant van Trevvel bij de gemeente klachten kan indienen over Trevvel, zonder daarbij het klantnummer te hoeven noemen. En werk actief aan verbetering, desnoods met een nieuwe aanbieder.
- speciale ritten te organiseren voor deelname aan sport en cultuur, zodat mensen er op kunnen rekenen dat ze op tijd aanwezig kunnen zijn.

De Brede Raad 010 adviseert de gemeente Rotterdam:

- bij de metro, net als bij de trams, een teken op het perron aan te geven, waar je met je hulpmiddel kunt instappen.
- bij de tramhalte (daar waar veel trams stoppen) om te roepen welk nummer tram er stopt. Dit bevordert de inclusie van mensen met een visuele beperking.
- zorg te dragen voor een betere bejegening van mensen met een beperking door het personeel van de RET.

9. De Brede Raad 010 adviseert de gemeente Rotterdam het standpunt in te nemen dat zij alle inspanningen zal leveren om de kansen van Rotterdammers met een beperking of chronische ziekte te verbeteren door onder andere:

- Werkgevers te informeren en adviseren over mensen met een beperking en arbeid, de mogelijkheden en de wet en regelgeving.
- Toe te werken naar financiële onafhankelijkheid van mensen met een beperking of chronische ziekte.
- Ook de mensen met een beperking of chronische ziekte die wel zelfstandig het minimumloon kunnen verdienen maar door hun beperking of ziekte minder kansen hebben op de arbeidsmarkt te ondersteunen bij het vinden van een baan.

10. De Brede Raad 010 adviseert de gemeente Rotterdam:

- de digitale communicatie en de toegankelijkheid voor doven en slechthorenden te verbeteren.
- de toegankelijkheid van de gemeentelijke loketten te verbeteren. Mensen met een beperking of chronische ziekte moeten bij de gemeente zelfstandig hun zaken kunnen regelen. Ga hiervoor in gesprek met ervaringsdeskundigen.